

[Leif Hermann]

lagt til grund, primært er af økonomisk art, siger lidt om, at retten i meget vidt omfang sidder i tegnebogen. Jeg skal ikke komme nærmere ind på dette i forbindelse med de mere konkrete besvarelser af ordførernes og ministerens indlæg, men inden da skal jeg gøre et par mere principielle bemærkninger om spørgsmålet.

For nogle år siden var jeg til et møde i Viborg amts juridiske forening, hvor socialdirektøren i Århus holdt et foredrag, og han fremhævede det lidt ejendommelige i, at i det øjeblik man her i landet har sygdomsmæssige problemer, kan man ganske gratis henvende sig til en læge, man kan gratis blive indlagt på et hospital, man kan få gratis behandling osv., men i det øjeblik man har nogle juridiske problemer, som kan være nok så indgribende som sygdomsmæssige problemer, stiller tingene sig ganske anderledes, så er man principielt henvist til betaling af advokatbistand, retsafgifter osv. Det vil altså sige, at der eksisterer en noget sær ulighed på dette område.

Samtidig har man fra samfundets side stillet nogle retshjælpsordninger til rådighed, hvis effektivitet er afhængig af de bevillinger, der ydes til den pågældende retshjælpsordning.

Dette er selvfølgelig principielt ikke tilfredsstillende. I princippet vil jeg nok mene, at det burde være gratis at få sin juridiske ret, nøjagtig som det er det at få sin helbredsmæssige ret.

Ministeren fremhævede, at det var meget vidtgående ændringer, oven i købet uden angivelse af de økonomiske konsekvenser.

Jeg vil ikke udelukke, at der kunne have været regnet på dette forslag. Jeg ville godt have haft nogle mere specificerede tal for 1983 end dem, det har været muligt at fremskaffe i forbindelse med udarbejdelsen af forslaget. Men for os er det ikke det afgørende. Vi sætter os ikke hen og siger: det koster så og så meget, så det går ikke. Vi kan ikke selv i en sparetid nøjes med at lade ordningen følge med udviklingen i lønninger og priser – det synes jeg er meget klart – men det synspunkt, der er givet udtryk for fra andre ordførere, er, at det skal afhænge af den aktuelle statskasseøkonomi. Det synes jeg gør det meget klart, at for disse ordførere og for ministeren sidder retten i nogen grad i tegnebogen.

Det andet element, som ministeren tog frem, var, at vi foretog en gevaldig udvidelse, idet vi nu også ønskede at få advokatbistand forud for afgørelsen, nemlig i forbindelse med ansøgninger til offentlige myndigheder, og ministeren henviste her til den officialmaksime, der gælder for den offentlige forvaltning. Man skal altså vejlede folk, inden de søger om en ydelse hos den offentlige forvaltning.

Det er jo rigtigt, og den samme officialmaksime gælder i forbindelse med klager over den offentlige forvaltning. I det øjeblik man ønsker at klage over en afgørelse truffet af den offentlige forvaltning, har forvaltningen klagevejledningspligt. Det har ganske vist været nødvendigt undertiden at indskærpe denne pligt, men efterhånden fungerer det vel. Jeg kunne derfor godt tænke mig at få at vide, hvorfor der i bekendtgørelsen om offentlig retshjælp ved advokater i § 4, nr. 4, står, at retshjælpen også omfatter rådgivning om og eventuel udfærdigelse af klager over en offentlig myndigheds afgørelse. Her gælder officialmaksimen, som jeg sagde, jo også.

Ministeren siger videre, at det kunne være af interesse at få belyst samspillet mellem de nuværende elementer i den offentlige retshjælp. Noget af det, vi med punkt 4 i beslutningsforslaget tilstræber, er lige præcis at få mulighed for at se, hvorledes disse elementer spiller sammen, og naturligvis også ud fra de resultater, man kan få af sådanne undersøgelser og en sådan forskning, overveje de ændringer, der må være påkrævet.

Endelig fremhævede ministeren som et sidste element, at det ser ud, som om vi fra forslagsstillernes side får gjort borgeren til modstander i forhold til systemet.

Man kan naturligvis diskutere, hvilken filosofi der ligger til grund for fremsættelsen af et forslag som dette, men der er næppe tvivl om, at ganske mange borgere, som har kontakt med offentlige myndigheder, det være sig sociale myndigheder eller andre, eksempelvis skattemyndigheder, opfatter dem som værende udstyret med betydelig større ressourcer og betydelig større muligheder for at argumentere for deres standpunkt end borgeren.

Så kan man sige, at det ikke er meningen, at borgeren skal opfatte de offentlige myndigheder sådan, men jeg mener, at denne opfattelse er så rodfæstet hos en del menne-